

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Capvt III. De Scientia Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38954

CAPVT III.

De Scientia Dei.

SECTIO I.

An sit in Deo scientia, & qualis illa sit.

Nomine scientiæ hîc non intelligimus illam, quæ vulgò à Philosophis definitur cognitio rei per causas, sed in genere, perfectam, certam & claram cognitionem cuiuslibet veritatis, seu cuiuslibet rei cognoscibilis: & eo sensu de fide est in Deo esse scientiam. Hoc manifestè pluribus in locis scriptura testatur: Hester 14. *Domine, qui habes omnium scientiam: ad Rom. II. O altitudo diuitiarum sapientia, & scientiæ Dei.*

Non est hîc opus plura scripturæ vel sanctorum Patrum proferre testimonia in afferenda tam clara & perspicua veritate, cum nulli dubium sit, quin Deus maximâ & perfectissimâ intelligentiâ & scientiâ præditus sit.

Restat igitur videndum, qualis sit illa Dei scientia: quod, vt à nobis utcumque intelligatur, obseruandum est scientiam illam diuinam ab humana longè diuersam esse, vnde per prophetam dixit Deus Isaiæ 55. *Non enim cogitationes meæ, cogitationes vestræ, &c.* & S. August. lib. 2. quæst. 2. ad Simplicianum, *cum dempsero (inquit) ab humana scientia mutabilitatem, & transitus quosdam à cogitatione, &c. in cogitationem, cum hac cuncta detraxero, & reliquero solam veritatem certâ atque inconcussa veritatis unâ atque aternâ contemplatione cuncta collustrantis, imò non reliquero (non enim hoc habet humana scientia) sed pro viribus cogitauero; insinuat mihi utcumque scientia Dei.*

Cum autem in humana scientia tres præsertim defectus

Aut reperiantur, 1. quòd sit accidentalis, 2. quòd ab ob-
jecto suo pendeat, & à rebus ipsis hauriatur, 3. quòd varia
sit & multiplex; cùm multis rationibus, demonstrationi-
bus & argumentis constet, ac præterea pro varietate ob-
jectorum cognitorum etiam in se varietur: dicendum est
nullum horum defectuum in scientia Dei reperiri, unò
perfectiones oppositas illi inesse.

Primò enim scientia Dei non est accidentalis, sed est i-
psa Dei substantia: cùm enim (vt ex antedictis constat)
nulla in Deo compositio esse possit, nihilque in eo sit, nisi
simplicissima & perfectissima substantia; & aliunde cer-
tum sit in illo scientiam & intelligentiam reperiri; inde
sequitur scientiam & intelligentiam Dei non esse aliud
quàm ipsam Dei substantiam, vnde Synesius lib. de in-
somnia, Deo (inquit) sola ad cognoscendum natura satis
est.

Secundò scientia Dei non hauritur à rebus, quas co-
gnoscit, sed ipse Deus omnia in sese & in natura sua co-
gnoscit, vnde S. Ambros. cap. 1. tract. in symb. Licet, in-
quit, omnia caelestia & terrestria ac minima quaeque perspicit
Deus; nihil tamen extra se intelligere, sed singula in se intueri
dicitur: & S. Dionysius lib. de diuinis Nom. cap. 7. Non ex
ijs, quae sunt, inquit, ea, quae sunt addiscens, nouit diuina mens;
sed seipsa, & in seipsa secundùm eam scientiam, quae omnium est
causa, &c. non secundùm exemplar intentus singulis, sed secun-
dùm unicam causae præstantiam omnia cognoscens.

Vnde S. Thom. 3. p. q. 4. a. 6. ex eo, quòd Deus perfe-
ctè comprehendit suam essentiam, tanquam primam &
necessariam omnium rerum creatarum causam, conclu-
dit, Deum in ea sic cognita cognoscere omnes creaturas;
cùm ad perfectam comprehensionem alicuius causae re-
quiratur, vt in ea sic cognita, omnes eius effectus cognos-
cantur.

Tertiò denique scientia Dei non est multiplex, nec va-
ria aut mutabilis, sed vna & simplicissima, Deusque vnico
& simplicissimo intuitu omnia ab aeterno cognoscit, & e-
odem semper ac inuariabili modo cognoscit: cùm enim
scien-

scientia Dei (vt dictum est, sit eius substantia, & illa simplex & simplicissima, ac in se omnino immutabilis, sequitur, vt & de scientia eius idem omnino dicti debeat: vnde S. Aug. lib. de Ciuit. cap. 10. explicans, quo sensu in scriptura spiritus diuinæ intelligentiæ dicatur multiplex, *Ceterum* (inquit) *dictus est in scripturis sanctis Spiritus Sapiens multiplex, eo quod multa in se habeat; sed qua habet, hæc & est & ea omnia vnus est; neque enim multa, sed vna sapientia est, in qua immensi quidam sunt atque infiniti rerum intelligibilium thesauri: & Petrus Damianus Opusc. 36. cap. 7. Deo* (inquit) *nec nouum aliquid penitus accedit, nec aliquid ab eo per temporis momenta recedit; sed nec diuersis obrutibus diuersa considerat, vt, cum intendit præteritis, vacet à præsentibus vel futuris; vel rursus, cum præsentia suo futura considerat, oculos à præteritis auertat, sed vno duntaxat ac simplici præsentissima maiestatis intuitu simul omnia comprehendit, neque hoc confusè atque inexplicatè, sed omnia discernit, ac iuxta proprietatem suam quaque distinguit.*

SECTIO II.

Quodnam sit obiectum Scientiæ Diuinæ, seu quasnam res Deus cognoscat.

Certum est 1. Deum se per suam essentiam perfectissimè intelligere & cognoscere. *Quæ sunt Dei* (inquit Apostolus 1. Cor. 2.) *nemo cognouit, nisi Spiritus Dei, qui in ipso est.* Et certè, si Deus aliquid intelligit & cognoscit, vt certissimum est, nullum excellentius nec dignius habere potest obiectum intelligentiæ ac cognitionis suæ quam seipsum, vt per se patet.

Certum est 2. Deum se non solum perfectissimè intelligere, sed etiam comprehendere. Id patet ex citato Apostoli loco, ubi dicitur, quod *Spiritus Dei scrutatur omnia, etiam profunda Dei.* Id etiam probat S. Thom. 1. p. q. 14. a. 3. ex eo quod Deus tam perfectè cognoscit se ipsum, quam est in se cognoscibilis; quia tanta est virtus Dei in cogno-

cognoscendo, quanta est eius actualitas in existendo; unde sequitur, quod se comprehendit: rem enim aliquam comprehendere, nihil est aliud, quam illam tam perfecte cognoscere, quam est cognoscibilis.

Certum est 3. Deum cognoscere omnes alias res à se distinctas, non tantum vniuersim & in genere, sed etiam sigillatim & in particulari. Hoc euidenter constat ex scriptura: Iob. 28. *Ipsè fines mundi insuetur: & omnia, quæ sub celo sunt, respicit: Pl. 49. Mea sunt omnes feræ sylvarum, iumenta in montibus & boues. Cognouit omnia volatilia cæli. Præsertim verò testantur scripturæ Deum distinctè cognoscere actiones, verba, cogitationes vniuscuiusque hominum. Pl. 138. Domine, probasti me, & cognouisti me, &c. intellexisti cogitationes meas de longè, &c. Iob. 31. Nunc ipse considerat vias meas, & cunctos gressus meos dinumerat? Hebr. 4. Pertingens vsque ad diuisionem animæ ac spiritus, &c. & non est ulla creatura inuisibilis in conspectu eius, &c.*

Probat in super eadem veritas ex eo, quod nihil est omnino in rebus creatis, ad cuius productionem & conseruationem Deus vt causa prima concurrere non debeat; unde sequitur nihil esse omnino, quod Deus perfecte non cognoscat: vt enim ait S. August. lib. 5. de Gen. ad litt. c. 15. *Sufficere debet, vt quisque nouerit, vel inconcuse credat, quod Deus hæc omnia fecerit; non enim opinor eum esse tam excor-dem, vt Deum, quæ non nouerat, fecisse arbitretur.*

Et quamuis ea ratio non probet Deum cognoscere peccata, cum sint priuationes potius quam entia, nec ad ea, vt formaliter peccata sunt, Deus villo modo concurrat; constat tamen ex varijs scripturæ locis illa distinctè à Deo cognosci, quocumque tandem modo illa cognoscat. Pl. 68. *Delicta mea à te non sunt abscondita: & Pl. 50. Malum coram te feci. Pl. 138. Imperfectum meum viderunt oculi tui.*

Certum est 4. Deum res omnes cognoscere, non tantum cum sunt actu existentes, sed etiam antequam existant. Dan. 13. *Deus æterne, qui nosti omnia, antequam fiant. Eccli. 42. Cognouit Dominus omnem scientiam, & inspexit in signum*

signum aui, annuntians, qua praeuenerunt, & qua superuentura sunt: unde S. Aug. lib. 5. de ciuit. cap. 9. optime dixit confiteri esse Deum, & negare praescium futurorum, apertissima insania est.

Certum est denique cognitionem Dei extendere se ad illas etiam res, quae nunquam existent, & quae sunt pure impossibiles; cum enim se perfecte comprehendat (vt dictum est) nec possit causa aliqua perfecte comprehendere, quin cognoscantur effectus omnes ab illa producibiles; hinc sequitur Deum cognoscere omnia, quae ab omnipotentia sua tanquam à causa effectrice dimanare possunt; unde dicitur Rom. 4. quod *vocat ea, quae non sunt, tanquam ea, quae sunt.*

Cum igitur haec certa sint & indubitata fide tenenda, duo sunt, quae aliquam difficultatem recipiunt; primum est, quomodo Deus cognoscat futura contingentia; secundum, an etiam cognoscat futura conditionata. Et de his in sequentibus sectionibus agetur.

SECTIO III.

Quomodo Deus cognoscat futura contingentia.

Quaestio praesertim intelligenda est de actionibus liberis creaturarum rationabilium, quae ideo dicuntur futurae contingentia, quod non pendeant à causis necessarijs, sed liberis & indeterminatis, & pro illarum libito possint esse vel non esse.

Huius autem quaestionis difficultas in duobus consistit. Primum est, quomodo infallibilitas & certitudo diuinæ cognitionis, cum illarum rerum contingentia, subsistere valeat: secundum, quomodo libertas & indifferentia creaturarum rationabilium, à quibus pendent eiusmodi effectus contingentia, cum infallibilitate & certitudine diuinæ praescientiae possit concordari. Pro quorum resolutione

Dicetur

Dicendum 1. Deum cognoscere omnia futura contingentia libera. Hæc veritas de fide est, & plurimis scripturæ testimonijs probari potest, vt ex ijs, in quibus Christus Dominus dicitur præsciuisse & prædixisse multa, quæ futura erant, & quæ tamen à causis liberis & indeterminatis pendebant, qualis est trina Petri negatio, Iudæ proditio, &c. item ex ijs, in quibus res eiusmodi futuræ contingentes à Prophetis diuinitus inspiratis prædictæ referuntur, vt enim rectè dixit Tertul. lib. 2. cont. Marcion. c. 5. *Diuina præscientia tot habet testes, quot fecit Prophetas.*

Dicendum 2. cognitionem illam, quam Deus habet de futuris contingentibus liberis, esse certissimam & omnino infallibilem.

Hoc probari potest 1. ex illis omnibus scripturæ locis, in quibus veritas tanquam perfectio quadam essentialis Deo tribuitur, imò & ipse Deus veritas appellatur; hæc enim diuina perfectio talis est, vt prorsus impossibile sit, Deum vel falli posse in cognoscendo, vel fallere in dicendo: vnde sequitur omnem cognitionem, quam habet de quocunque obiecto cognoscibili, esse verissimam, certissimam, & omnimodè infallibilem.

Probari 2. potest ex eo, quòd (vt superius dictum est) SS. Patres communiter docent Deo futura omnia esse ab æterno præsentia, ac proinde illum æquè certò ea cognoscere, licet futura & contingentia, atque cognoscit ea, quæ actu existunt: vnde S. Greg. lib. 20. mor. cap. 23. *Ante Dei oculos, inquit, præterita nulla sunt, præsentia non transeunt, futura non veniunt; quippe quia omne, quod nobis fuit & erit, in Dei prospectu præteritum est: & S. Aug. lib. 15. de Trinit. cap. 7. Quis hominum, inquit, potest istam capere sapientiam, quæ Deus nouit omnia, ita vt nec ea, quæ dicuntur futura, quasi desint, expectentur, vt veniant; sed & præterita & futura cum præsentibus sint cuncta præsentia.*

Dicendum 3. præscientiam illam futurorum contingentium liberorum nullo modo libertati humanæ repugnare.

Huic veritati, quæ de fide est, oppositus est error Wiclefii,

D

clefii,

clési, qui dicebat omnia, quæ à Deo præscita sunt, ex ab-
soluta necessitate euenire. Refellitur hic error (qui cum
plurimis alijs in Conc. Constantiensi sess. 8. damnatus est
& veritas assertionis nostræ probatur 1. ex eo, quòd in
scripturis ex vna parte habetur, Deum præscire certissimè
omnia, quæ liberè ab hominibus fiunt, antequam fiant
vt ex antè dictis constat; ex altera verò etiam habetur
ea, quæ ab hominibus fiunt, ab eorum libera electione
pendere; esse in eorum libera potestate, & ab illis ita libe-
rè fieri, vt possint, si velint, ea non facere: quod ex plu-
ris scripturæ locis probari potest, vt Genes. 4. vbi Deus
sic alloquitur & admonet Cain, cum fratris sui cædem
meditaretur: *Nonne, si bene egeris, recipies: sin autem male
stetim in foribus peccatum aderit? sed sub te erit appetitus tuus
& tu dominaberis illius: Et Eccli 15. dicitur, quod Deus reser-
uit hominem in manu consilij sui, &c. Ante hominem vita &
mors, bonum & malum: quod placuerit ei, dabitur illi: 1. Cor.
7. Nam qui statuit in corda suo firmus, non habens necessitatem
potestatem autem habens sua voluntatis, &c.*

Probatur 2. e. S. Hieron. in cap. 26. Ieremiæ, vbi expli-
cans hæc verba Prophetæ, *Noli subtrahere verbum, si forte
audiant, sic loquitur. Nostro Dominus loquitur affectu, ut li-
berum homini seruetur arbitrium, nec ex præscientia eius, quæ
ex necessitate, vel facere quid, vel non facere cogatur: non enim
ex eo, quòd Deus scit futurum aliquid, ideo futurum est; sed quia
futurum est, Deus novit, quasi præscius futurorum: & S. Aug.
lib. 5. de Ciuit. cap. 10. Quocirca nullo modo cogimur, aut
tentà præscientiâ Dei tollere voluntatis arbitriū, aut retento
libertatis arbitrio Deum (quod nefas est) negare præscium futuri-
rum; sed vtrumque amplectimur, vtrumque fideliter & vera-
citer confitemur: & lib. 3. de libero arbit. cap. 4. Sicut (in-
quit) tu memoriâ tuâ non cogis facta esse, quæ præterierunt; sed
Deus præscientiâ suâ non cogit faciendâ, quæ futura sunt.*

Probatur 3. ratione, quâ vtitur S. Aug. cap. 3. lib. citat
quæ sic proponi potest: futura contingentiâ illa eodem
modo reipsâ futura sunt, quo a Deo per præscientiam fu-
tura cognoscuntur: atqui cognoscuntur futura liberè
neque

neque enim praescientia Dei destituit voluntatis nostrae naturam, quae (vt ait sanctus ille Doctor) *voluntas non est, nisi esset in nostra potestate*: ergo liberè futura sunt. Non igitur, inquit ille, *per Dei praescientiam mihi potestas adimitur, quae propterea mihi certior aderit; quia ille, cuius praescientia non fallitur, adfuturam mihi esse praesciuit.*

Confirmatur ex eo, quod (vt ait S. Chrysostr. hom. 60. in Matth. explicans illud: *Necessè est, vt veniant scandala*) non ideo futura eueniunt, quia Deus euentura praesciuit; sed quia euentura erant, ideo illa praesciuit.

Neque dicas, hinc sequi cognitionem Dei suam ab obiecto certitudinem accipere: haec enim cognitionis diuinae certitudo non ab obiecto, sed ab infinita vi & perfectione intellectus diuini deriuatur; quamuis veritas obiecti ab illo cogniti sit conditio, sine qua ab illo non cognosceretur.

Obijcies, quidquid Deus praesciuit faciendum, illud necessàrio fiet, alias praescientia Dei certa non esset; atqui praesciuit Deus v. gr. Antichristum peccaturum, ergo necessàrio peccabit Antichristus.

Ad huius obiectionis solutionem, duplex distinguenda est necessitas; alia enim est antecedens, alia consequens: antecedens est illa, quae oritur ex causa antecedente & necessàrio operante; posità enim tali causà necessàrio sequitur effectus: consequens vero necessitas est illa, quae oritur ex sola positione effectus, etiam a causa libera proueniat. Hoc positò, ad maiorem obiectionis propositionem respondetur cum distinctione: cum enim in ea dicitur, illud, quod Deus praesciuit faciendum, à causa libera, fieri necessàrio debere; si de necessitate antecedente sermo sit, negatur, si de consequente, conceditur: verum hæc necessitas (vt per se patet) nullo modo libertatè præiudicat, cum ideo tantum aliquid faciendum necessàrio dicitur, quia reuera fiet, licet liberè fiat: sicut de eo, quod iam factum est, potest dici quod necessàrio factum est; hoc est, quod fieri non potest; quin factum sit, quamuis liberè factum sit.

S E C T I O I V.

An Deus cognoscat futura conditionata.

Illa dicuntur futura conditionata, quæ re ipsâ nunquam existent; sed tamen quæ liberè existerent, id est ab aliqua causâ libera fierent, si certa aliqua conditio poneretur: & de talibus quaritur, an Deus futura illa conditionata cognoscat? Ut autem ea, quæ dicenda sunt, clariùs intelligantur, supponendum est, quòd, licet scientia Dei sit in se simplicissima & maxime vna, nihilominus secundùm diuersam habitudinem, quam concipimus habere ad sua objecta, communiter à Theologis diuidi solet in eam, quæ dicitur scientia simplicis intelligentiæ, & eam, quæ scientia visionis appellatur. Scientia visionis dicitur ea, quâ Deus cognoscit res, quæ in aliqua differentia temporis existentiam habent vel habuerunt aut habituræ sunt. Scientia verò simplicis intelligentiæ est, quæ cognoscit res omnes, quoquo modo esse possunt, siue res ipsa aliquando futuræ sint, siue non. Hæc vtraque scientia alijs nominibus aliquando appellatur: scientia enim simplicis intelligentiæ dicitur scientia necessaria; quia fieri non potest, quin creaturæ omnes respectu diuinæ omnipotentia sint possibiles, ac proinde necessarium est illas Deo vt tales cognosci: scientia verò visionis vocatur scientia libera, eò quòd supponit in Deo decretum liberè producendi creaturas, & ad illarum existentiam & operationes concurrenti.

Præter hanc duplicem scientiam Dei, alteram adhuc Theologi plerique assignant, quam vocant mediam, quâ Deus cognoscit res illas contingentes & liberæ, quæ quidem nunquam futuræ sunt; sed tamen quæ, si certa aliqua conditio poneretur, essent futuræ: & de hoc quidem tertio genere scientiæ maxima est inter Theologos controuersia, alijs pro parte affirmatiua magno ardore certantibus, alijs, non minori conatu eam oppugnantibus.

bus. Nos hic, prout propositum nobis est, & ratio compendij postulat, ea tantum proponemus, quæ tanquam certa & indubitata tenenda sunt, reliquis omnibus, quæ inter Theologos controuertuntur, cuiusque iudicio & arbitrio permittis.

Dicendum est igitur Deum certò & infallibiliter cognoscere omnia illa futura contingentia conditionata; seu (quod idem est) Deum ab aeterno prouidisse, quid angelis vel homines libere facturi essent; si in tali vel in tali rerum ordine, cum his aut illis circumstantijs, collocarentur.

Probatur 1. autoritate scripturæ, quæ varijs in locis testatur Deum prædixisse res quasdam euenturas esse, si aliqua conditio poneretur; quæ tamen, cum posita non fuerit, res illæ non eueniunt. Vnde sequitur Deum certò & infallibiliter cognouisse eiusmodi res, quæ non extiterunt, verè futuras fuisse, si talis conditio posita fuisset. Ita habetur in libro 1. Regum capite vigesimo tertio, vbi duo futura conditionata fuerunt diuinitus Dauidi reuelata; nempe quòd, si maneret in vrbe Ceila, Saul rex descensurus esset ad obsidendam urbem. Et quòd, si Saul urbem illam obsideret, incolæ illius tradituri essent ipsum Dauidem in manus Saulis: quorum tamen neutrum euenit, quia conditio defuit: Dauid enim ibi non remansit, sed accepto diuino illo oraculo inde sine mora discessit. Idem patet ex S. Matth. cap. 11. vbi Christus testatur Tyrios & Sidonios poenitentiam fuisse acturos, si apud eos ea miracula edidisset, quæ in Iudæa patrauerat.

Probatur 2. ex S. Aug. lib. de corrept. & gratia cap. 8. vbi ex his verbis Sap. 4. *Placens Deo, factus est dilectus, & uiuens inter peccatores, translatus est; raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, &c.* colligit prædestinatos singulari Dei beneficio ex hac vita morte immaturâ subtrahi, quos, si diutius uiuerent, in peccatum lapsuros, & exinde gratiâ & salute priuandos fore præsciuit. Vnde sequitur, Deo notum fuisse id, quod reuera non contigit; contigisset

figisset autem certissimè, si vita illorum longiùs produ-
cta fuisset. S. item Greg. Nissen. in orat. de infantibus,
qui pramaturâ morte rapiuntur, sic loquitur: *Consenta-
neum est, ab illo, qui per aquè futurum nouit ac prateritum, pre-
hiberi parvuli progressionem ad perfectam aetatem; ne malum il-
lud, quod præsens illa vis & facultas cognouerit in eo, qui vitu-
rus esset, ita perficiatur, eiq; materia nequitia vita fiat.*

Probatur 3. ratione. Nam scientia Dei non esset vnde
quaque perfecta, nisi omne verum attingeret; at non
attingeret omne verum, nisi futura conditionata cognos-
ceret, cum hæc non minùs vera sint quàm, quæ absolute
futura sunt, imò priùs secundùm rationem, futurum
contingens sit verum conditionatè, quàm absolute; nam
si verum est, quòd Petrus positus in talibus circumstan-
tijs peccat; certè, antequam in ijs positus esset, verum
erat, quòd si in ijs poneretur, peccaret.

Quòd autem spectat ad id, quòd aliqui Theologi di-
cunt, nihil esse futurum siue absolute, siue sub condi-
tione nisi dependenter à decreto aliquo ipsius Dei, quo
efficaciter vult prædeterminare creaturam quamcun-
que, etiam liberam, ad agendum, & per quòd proinde co-
gnoscit futura sub conditione, atque ita hanc cognitio-
nem non spectare ad scientiam illam conditionatam seu
mediam, sed ad scientiam liberam; magnam id recipere
videtur difficultatem. Si enim hoc verum esset, sequeretur
Deum fore causam peccati, quia v. g. in illa prædicti-
one supra ex lib. 1. Reg. relatâ, sensus illius esset, Deum
efficaciter decreuisse aut decreturum fuisse, vt Saul con-
tra ius fasque ad necem Dauidem quæreretur, & eo animo
urbem, in quam confugerat, obsideret. Præterea expo-
sitiõ Christi supra relatâ contra Iudæos per comparati-
onem Tyriorum & Sydoniorum cum ipsis, videretur pa-
rum rationi consentanea; potuissent siquidem Iudæi re-
spondere non mirum esse, quòd Tyrii in occasione ibi
declaratâ essent conuertendi, quia vi decreti alicuius di-
uini auxilia quædam efficacia & ineluctabilia erant acce-
pturi, quibus ipsi carere debebant, & sine quibus pœni-
tentiam

tentiam agere non poterant: quæ omnia & plura alia similia, quæ hic in vtramque partem dicenda forent, exijs, quæ in tractatu de Gratia explicanda sunt, plenius intelligentur.

SECTIO V.

An aliqua rerum creaturarum Idea in Deo sint.

Supponendum est nomen *Idea* nihil aliud significare, quam formam illam seu speciem intelligibilem existentem in intellectu artificis, ad quam ille respiciens operatur; unde & deriuatur à verbo *εἶδεν*, quod est videre; quia scilicet *idea* est veluti exemplar, quod artifex in agendo respicit & intuetur, vt similem ei effectum exprimat.

Hoc supposito, dicendum est 1. in mente diuina esse *ideas* omnium creaturarum.

Probat 1. ex scriptura: ad Hebr. 11. *Fide intelligimus acceptata esse sacula verbo Dei, vt ex invisibilibus visibilia fierent*, hoc est, vt iuxta inuisibile exemplar, quod est in mente Dei, fierent hæc visibilia: ita hunc locum explicat Hugo Cardin. & alij. S. Ioann. cap. 1. *Quod factum est, in ipso vita erat*, hoc est, vt exp icat S. Aug. tract. 1. in S. Ioann. quod factum est extra Deum, erat viuens in Deo secundum rationem & ideam ipsius in diuina mente ab æterno existentem.

Probat 2. ex eodem S. Aug. lib. 12. de ciuit. cap. 20. vbi, postquam dixit in sapientia diuina esse inuisibiles atque incommutabiles rationes rerum etiam visibilium & mutabilium, quæ per illam factæ sunt, hanc affert dicti sui rationem: *Quoniam Deus non aliquid nesciens fecit, quod nec de quolibet homine artifice rectè dici potest: porro si sciens fecit, omnia ea vtrique fecit, quæ nouerat, &c.*

Dicendum 2. *ideas* diuinas non esse aliquid distinctum ab essentia Dei, sed ipsammet essentiam diuinam vt cognitam ab ipso Deo, tanquam eminenter in se rerum omnium

omnium perfectiones continentem, ac proinde tanquam
 id, ad cuius imitationem res omnes ab ipso produci pos-
 sunt. Ita S. Thom. 1. p. q. 15. a. 2. & probatur; quia, cum
 ex antedictis constet essentiam diuinam esse simplici-
 mam, & nihilominus in ea rerum omnium perfectiones
 eminenter contineri, hinc sequitur ideas non esse aliquid
 distinctum ab essentia diuina, illamque essentiam posse
 optime & perfectissime tenere rationem ideæ in mente
 diuina, ad productionem cuiuslibet creaturæ quantum
 unque perfectæ; cum in ea cuiuslibet perfectionis ex-
 emplar absolutissimum reperiatur.

CAPVT IV.

De voluntate Dei.

SECTIO I.

An sit in Deo voluntas, & qualis.

Dicendum 1. in Deo verè & propriè esse volunta-
 tem. Hoc euidenter constat ex scriptura S. Matt.
 6. *Fiat voluntas tua.* Rō. 9. *Voluntati eius quis resistit.*

Dicendum 2. voluntatem in Deo non esse; sicut in ho-
 minibus, per modum potentie: sed actum purissimum & sim-
 plicissimum, seu ipsam actualem volitionem diuinam.
 Hoc euidenter constat ex ijs, quæ supra dicta sunt de sim-
 plicitate Dei, vbi probatum est in Deo nullam dari posse
 compositionem; daretur autem, si voluntas in eo esset
 per modum potentie.

Dicendum 3. voluntatem Dei, quamuis in se vnica &
 simplicissima sit, esse tamen virtute, & secundum no-
 strum concipiendi modum, multiplicem secundum vari-
 os respectus ad creaturas, & diuersa circa illas decreta.
 Hinc est, quod aliquando scriptura in plurali numero de
 volun-